

նառաջորդ) ու Տալմացիայէն: Սակայն վերջի լուրերէն կերելի որ Կարիպալտին ալ փէմննթի կառավարութեան հետ համաձայնէր է՝ պատերազմը ուշացընելու:

Անգլին Աւստրիան իւր կողմանէ պատրաստ է պատերազմի, եւ սաստիկ ամրացուցեր է Իտալիոյ բերդերն ու ծովեզերքը. բայց միայն չունի պատերազմը ինքը սկսելու. վասն զի Մաճառները ամենեւին հանդարտ չեն, եւ կուզեն դրեթէ բոլորովին անկախ լինել:

Աւստրիայէն:

Դաղլիոյ բրած պատերազմական պատրաստութիւնները կարգէ գուրս կերպով կզարնեն ամենուն աչքին, բայց չգիտցուիր թէ նորա պատերազմը որո՞ւ դէմ է: Առ այժմ հաւանականը այս կերեւնայ որ Դաղլիան կուզէ պատրաստ գտնուիլ ո՞ր եւ իցէ գիպուածի՝ այսպիսի ժամանակ որ արեւելք եւ արեւմուտք առ հասարակ պատերազմի եւ խռովութեան վախերով լցուեր է:

Ա Ս Ո Ր Ի Ո Յ Ե Ր Կ Ր Ի Ն Զ Ա Ր Դ Ը .

(Վերջ. Տես էջ 107.)

Իսմայիլ Փաշան քանի մի հազար կանոնաւոր զօրքով Ասորւոց երկիրը գնաց: Երբոր Դամասկոս՝ այսինքն Շամ քաղաքին խռովութիւնը պաշտօնական կերպով եւրոպա լսուեցաւ, Անգղիացւոց ու Դաղլիացւոց արեւելեան գործոց նկատմամբ ունեցած հանգստութիւնը շփոթեցաւ: Նափոլէոն Կայսրը իսկոյն այս նշանաւոր խօսքերն ասաց. «Կարծեմ թէ մօրս ըսած երգը ատենն է կատարելու: — Partons, pour la Syrie, — Օ՛ն, չուեմք յԱսորիս»: Որտե՞նքս Թագուհւոյն այս երգը՝ նորա որդւոյն Նափոլէոնին Դաղլիոյ գահը բազմելէն իվեր Դաղլիացւոց համար ազգային երգ մը դարձեր էր: Վերջապէս Դաղլիան կարգադրութիւն քաւ որ գունդ մը զօրք զրկուի Ասորիք՝ բրիտանացի պաշտպանութեանը համար. սակայն անգղիացիք վախճալով որ մի՛ գուցէ արեւելք ուրիշ տէրութեանց ոյժը աւելնայ, այս անգամ ալ մարդասիրական զգացմունքները մէկդի դրին: Լորտ Փալմերսթոն աղէկ հասկըցած էր որ երկիր մը զօրք մտցընելը աւելի հեշտ է քան թէ զանոնք անտի դուրս հանելը. այս բանիս օրինակ կրնայ լինել Հռոմը: Դաղլիացւոց Ասորեստան զօրք յուղարկելը զանազան տիպաւորութեանց ու կասկածներու պատճառ կրնար լինել. վասն զի անկարելի է որոշել թէ եւրոպացիք այն աւազակաբարոյ բարբարոսները արդեօք ե՞րբ պիտի նուաճեն ու հանգիստ սրտով ետ դառնան, այնպէս որ երկիւղ չունենան թէ մի՛գուցէ իրենց հոն չեղած ատենը բրիտանացի հանգստութիւնը նորէն վրդովի:

Դաղլիոյ մարդասիրական դիտաւորութեանցն ու Ասորւոց երկիրը զօրք յուղարկելուն արգելքը Նեկու դիտմամբ՝ Անգղիոյ տէրութիւնը այս խնդիրը մէջ ձգեց, որ թէպէտ եւ Ասորւոց երկրին գործոցը մէջ եւրոպական տէրութեանց օգնականութիւնը հարկաւոր է, սակայն պէտք է նախ Օսմանեան դրան յօժարութիւնը առնուլ, եւ խօսք տալ իրեն թէ եւրոպական տէրութիւնները ուրիշ անգամ անոր ներքին գործոցը մէջ ամենեւին պիտի չմտնեն:

Օսմանեան տէրութիւնը՝ Անգղիոյ ջանքովը վերջապէս Փարիզի մէջ եւրոպիոյ հինգ երեւելի տէրութեանց դեսպաններուն ժողով մը կազմել տուաւ, որ Ասորւոց երկրին ապաստամբութիւնը սանձելու վրայ խորհուրդ ընեն: Երկար վէճերէն ու կռիւներէն ետքը, ժողովոյն անդամները երկու պայմանադրութիւն ստորագրեցին: Մէկուն զօրութեամբը Ասորւոց երկիրը 12,000 եւրոպական զօրք պիտի յուղարկուի. որ վեց ամիս պիտի մնան այն կողմերը: Երկրորդ պայմանադրութեան ուժովը հինգ գլխաւոր տէրութեանց դեսպանները իրենց Օսմանեան տէրութեան առաջարկած գործակցութեանը համար, ամենեւին փոխարէն մը առնելու միտք չունենալը յայտնեցին: Բայց այս եւս յայտնեցին թէ հինգ տէրութեանց փափաքն է որ Օսմանեան տէրութիւնը իւր խոստմանցը համեմատ՝ բրիտանացի վիճակը լաւցընելու համար՝ պէտք եղած կարգադրութիւններն իգործ դնեն:

Բոլոր Ասորւոց երկրին մէջ առուտուրը դադրեցաւ. Տիւրքիները բոլոր անասունները բռնեցին տարին, Պէրութի, Դամասկոսի եւ Սայտայի շրջակայ տեղերը աւրեցին՝ քանդեցին ու ցանքերը փճացուցին: Սայտա քաղաքը երկու հազարի չափ փախստական կար: Բովի երկիրներն ալ փախստաւորութեան թիւը 40 հազարի կհասնի: Այնպիսի խառն բազմութեան մէկտեղ ժողովելէն մաղձամահը (քուլթան) սկսաւ այն խեղճերուն մէջ ջարդ ընել:

Մինչդեռ եւրոպիոյ աղմկայոյզ քաղաքական խնդիրներուն զբաղած արեւմտեան տէրութիւնները հոգ մը չէին ընէր Արեւելքի խեղճութիւններուն վրայ, Հելլենացիք, այսինքն Յունաստանի Թագաւորութեան Հռոմմները՝ Ասորւոց երկրին խռովութիւնը լսածներուն պէս՝ ժողովեցան իրենց Թագաւորին քովն ու խորհուրդ ըրին որ շուտով այն կողմի բրիտանացի օգնութիւն մը հասցընեն: Իսկոյն յօժարակամ տուրքերու ստո-

րագրութիւններ բացուեցան, ու զանոնք հաւաքելու համար ժողովներ հաստատուեցան գլխաւոր լրագրաց խմբագրանոցներուն մէջ: Տէրութիւնը որ դէպի Ասորեստանի եղերքը երկու շոգենաւ դրկեց Յունաց հպատակները պաշտպանելու եւ ուրիշ քրիստոնեայքը ձրի Յունաստան փոխադրելու համար: Այն շոգենաւով Յունաց տէրութեան կողմանէ հաւաքուած փողերը երկու բօխիկ զանազան դեղերով, ուտելիքներ եւ հագուստներ դրկուեցան: Յետոյ երկու շոգենաւ եւս գնաց: Երբոր Գաղղիոյ Ասորեստան զօրք յուղարկելուն լուրը Աթէնք հասաւ՝ Ռոմոն Թագա-

ւորը գլխաւոր տէրութեանց ուղարկեց որ Գաղղիոյ զօրացը հետ ինքն ալ 1000 հոգւոյ չափ զօրք յուղարկէ Ասորեստան: Գաղղիան պատասխանեց որ ինքն առ այժմ Հելլենացւոց խորհուրդը չըտար այս արշաւանացը գործակից լինել, այլ պատեհի ժամանակ մը եղածին պէս՝ Յունաց տէրութեան իմաց կուտայ: Անգղիան Հելլենացւոց այն գործոյն մէջ մտնելուն ամենեւին չյօժարացաւ, միայն այսքան ըսաւ որ Գաղղիան եւ Ռուսաստանը Յունաց տէրութեան առաջարկութիւնն ընդունելու լինին՝ ինքն ալ անոր ցանկութեանը արգելք ընելու միտք չունի:

Ն Ե Ր Ք Ի Ն Լ Ո Ւ Ր Ե Ր

Կայսերական վճռով որոշուած է որ այսուհետեւ Ռուսաց հպատակ վաճառականաց որդիքը տասներեօթը տարեկան որ լինին՝ հրաման ունենան վեց տարուան համար օտար երկիրներ երթալու՝ դրսի վաճառատանց մէջ գործնական կերպով առուստուր սովորելու համար:

— Աժտէրխանի մեծանուն եւ մեծապատիւ Սարգսեան Մկրտիչ Աղան, որ այն քաղաքի գաւառական դպրոցին արդոյ տեսուչն է,

հաւանութեամբ եւ հաճութեամբ Վեհափառ Կայսեր՝ Աժտէրխանի քաղաքական վարժարանին (կոմնազիային) մէջ մշտնջենաւորապէս երկու հայազգի աժտէրխանցի պատանեաց ուսում պիտի տայ իւր փողովը, եւ այն աշակերտները պիտի ըսուին Սարգսեան սան: Այս փողը ապահովելու համար՝ նուիրեր է իւր քարաշէն փառաւոր տունը, այսինքն անոր եկամուտը որոշեր է իւր երկու սաներուն դաստիարակութեանը ծախքին:

Ո Պ Ի Ն Հ Ա Յ Կ Ա Վ Ա Ն.

Ե Ր Ք

(ԱՐՇԱԿ Բ, Արարուած է, Տեսիլ 2:)

1.

Իզնւր են իզնւր, բըռնաւոր,
Ըսպառնալիք քո ամենայն.
Ոչ, քո շրջիւթայք չեն զօրաւոր
Յընկճել զոգիս մեր Հայկական:

2.

Ըզմարմին՝ միայն զայս մարմին
Կարես գերել քեզ ինախառ.
Սակայն ոգիք մեր երկնային՝
Սիրտը Հայկազանց են միշտ ազնաւ:

3.

Ազնաւ են, աղատ մեր լեզուք,
Մաղթել ըզշանթս Արդարութեան
Իգլուխ ձեր, ով արիւնարբուք՝
Որ աւերէք ըզՀայաստան:

4.

Իգրժնիս անկցին թըշնամիք,
Անհետացին մինչ յաւիտեան.
Կեցցեն Արքայ եւ Հայրենիք,
Կեցցէ անմահ մերս Հայաստան: